

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-22.07-05.01/ 121.00.1/Б/ OK08-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20 / 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою факультету
національної безпеки, права та
міжнародних відносин

27 серпня 2024 р., протокол № 8

Голова Вченої ради

Лариса СЕРГІЄНКО

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «АНТИКОРУПЦІЯ ТА ДОБРОЧЕСНІСТЬ»

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності 121 «Інженерія програмного забезпечення»
освітньо-професійна програма «Інженерія програмного забезпечення»
факультет інформаційно-комп'ютерних технологій
кафедра інженерії програмного забезпечення

Схвалено на засіданні кафедри
національної безпеки, публічного
управління та адміністрування
26 серпня 2024 р.,
протокол № 7

Завідувач кафедри

Світлана СВІРКО

Гарант освітньо-професійної
програми

Андрій МОРОЗОВ

Розробник: д.н.д.у., доц., професор кафедри національної безпеки, публічного
управління та адміністрування Лариса СЕРГІЄНКО

Житомир
2024 – 2025 н.р.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-22.07-05.01/ 121.00.1/Б/ ОК08-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20 / 2

Робоча програма навчальної дисципліни «Антикорупція та доброчесність» для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності 121 «Інженерія програмного забезпечення» освітньо-професійна програма «Інженерія програмного забезпечення» затверджена Вченою радою факультету національної безпеки, права та міжнародних відносин від 27 серпня 2024 р., протокол № 8.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-22.07-05.01/ 121.00.1/Б/ ОК08-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20 / 3

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 12 «Інформаційні технології»	обов’язкова	
Модулів – 1	Спеціальність 121 «Інженерія програмного забезпечення»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		1	1
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
		2	2
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3,0 самостійної роботи – 2,6	Освітній ступінь «бакалавр»	Лекції	
		32 год.	8 год.
		Практичні	
		16 год.	4 год.
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		42 год.	78 год.
		Вид контролю	
		залік	

Частка аудиторних занять і частка самостійної та індивідуальної роботи у загальному обсязі годин з навчальної дисципліни становить:

для денної форми навчання – 53 % аудиторних занять, 47 % самостійної та індивідуальної роботи;

для заочної форми навчання – 13 % аудиторних занять, 87 % самостійної та індивідуальної роботи.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-22.07-05.01/ 121.00.1/Б/ ОК08-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20 / 4

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування розуміння поняття доброчесності та доброчесних стратегій поведінки, а також сприяння засвоєнню здобувачами практичних навичок, які допоможуть уникати корупції в повсякденному житті та діяти доброчесно в складних, неоднозначних життєвих ситуаціях.

Завданнями навчальної дисципліни є:

- ознайомити здобувачів з історичними витоками, сутністю понять «корупція» й «доброчесність» та їх місцем в українському суспільстві;
- надати здобувачам цілісну систему знань про історію, сутність та складові корупції;
- сформувати розуміння важливості громадянського суспільства в запобіганні та протидії корупції;
- сформувати вміння знаходити та критично аналізувати інформацію;
- сформувати розуміння важливості медіа в запобіганні та протидії корупції;
- сформувати в здобувачів готовність долучатися до створення й забезпечення доброчесного освітнього середовища та навчити використовувати на практиці основні інструменти залучення молоді до розбудови доброчесного суспільства.

Зміст навчальної дисципліни направлений на формування наступних **компетентностей**, визначених стандартом вищої освіти зі спеціальності 121 «Інженерія програмного забезпечення» та освітньо-професійною програмою «Інженерія програмного забезпечення»:

ЗК08. Здатність діяти на основі етичних міркувань.

ЗК10. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК13. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Отримані знання з навчальної дисципліни стануть складовими наступних **програмних результатів** навчання за спеціальністю 121 «Інженерія програмного забезпечення»:

ПР25. Вміти ідентифікувати та аналізувати проблеми, пов'язані з корупцією та недоброчесністю, формувати та оцінювати шляхи їх вирішення як у професійній діяльності, так і у суспільному житті на рівні, необхідному для формування нетерпимості до будь-яких проявів недоброчесності задля утвердження цінностей доброчесного суспільства.

Під час вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти зможуть отримати додатково наступні Soft skills:

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-22.07-05.01/ 121.00.1/Б/ ОК08-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20 / 5

- *комунікативні навички*: письмове, вербальне й невербальне спілкування; вести дискусію і відстоювати свою позицію; навички працювати в команді;
- *уміння виступати привселюдно*: навички, необхідні для виступів на публіці; навички проведення презентації;
- *керування часом*: уміння справлятися із завданнями вчасно;
- *гнучкість і адаптивність*: гнучкість, адаптивність і здатність змінюватися; уміння аналізувати ситуацію, орієнтування на вирішення проблеми;
- *лідерські якості*: уміння спокійно працювати в напруженому середовищі; уміння ухвалювати рішення; уміння ставити мету, планувати діяльність; здатність протистояти спокусам та неетичним пропозиціям;
- *особисті якості*: креативне й критичне мислення; демонстрація високих етичних стандартів у власній поведінці; чесність, терпіння, повага до оточуючих;
- *навички адвокації*: вміння ефективно відстоювати антикорупційні ініціативи.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади корупції та доброчесності

Тема 1. Корупція на атоми: феномен корупції від історії до сьогодення (ЗК08, ЗК10, ЗК11, ЗК13, РН25).

1. Корупція: суть та походження.
2. Види та форми корупції.
3. Поширеність корупції.

Тема 2. (Не)виправдання: чому виникає корупція? Причини (ЗК08, ЗК10, ЗК11, ЗК13, РН25).

1. Теорії походження корупції.
2. Причини долучення до корупції.

Тема 3. Наслідки корупції та підходи до боротьби з нею (ЗК08, ЗК10, ЗК11, ЗК13, РН25).

1. Наслідки корупції.
2. Світовий досвід боротьби з корупцією.

Тема 4. Побутова корупція: рукою подати (ЗК08, ЗК10, ЗК11, ЗК13, РН25).

1. Корупція потреби та жадібності.
2. Що таке побутова корупція? Корупція в повсякденному житті.
3. Методи та інструменти боротьби з побутовою корупцією.

Тема 5. Антикорупційні месники: хто бореться з корупцією в Україні? (ЗК08, ЗК10, ЗК11, ЗК13, РН25).

1. Загальний погляд на антикорупційні органи.
2. Система антикорупційних органів в Україні.

Тема 6. Сучасний вимір доброчесності (ЗК08, ЗК10, ЗК11, ЗК13, РН25).

1. Теоретичні засади доброчесності.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-22.07-05.01/ 121.00.1/Б/ ОК08-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20 / 6

2. Добросовісність, суспільство й держава.
3. Добросовісність та Україна.

Змістовний модуль 2. Корупція та добросовісність на місцевому та державному рівні

Тема 7. Корупція та держава (ЗК08, ЗК10, ЗК11, ЗК13, РН25).

1. Принципи доброго врядування.
2. Корупція у сферах функціонування державної влади.
3. Перспективи боротьби з корупцією в епоху цифровізації.

Тема 8. Спільними зусиллями: як активні громадяни борються з корупцією? (ЗК08, ЗК10, ЗК11, ЗК13, РН25).

1. Роль громадської участі в процесі боротьби з корупцією.
2. Залучення громадян до боротьби з корупцією: уявлення та умови.

Тема 9. Четверта влада: як медіа долучаються до боротьби з корупцією? (ЗК08, ЗК10, ЗК11, ЗК13, РН25).

1. Роль медіа в процесі боротьби з корупцією.
2. Добросовісність медіа та загрози для добросовісності.
3. Некорупційні прояви недобросовісності в медіа.

Тема 10. Добросовісний бізнес: міф чи реальність (ЗК08, ЗК10, ЗК11, ЗК13, РН25).

1. Поширеність корупції в приватному секторі.
2. Види корупції в бізнесі.
3. Чому компанії вдаються до корупційних махінацій?
4. Наслідки корупції.
5. Які прийоми використовувати, аби запобігти корупції в бізнесі?

Змістовний модуль 3. Добросовісність та її особливості в ЗВО

Тема 11. Добросовісність в освіті (ЗК08, ЗК10, ЗК11, ЗК13, РН25).

1. Добросовісність у вищій освіті: її суть та роль ЗВО в її розвитку.
2. Шляхи розбудови добросовісності в ЗВО.
3. Корупція як загроза добросовісності в ЗВО.

Тема 12. Чужого не цурайтесь, але цитуйте: плагіат та академічна культура (ЗК08, ЗК10, ЗК11, ЗК13, РН25).

1. Поняття плагіату та академічного плагіату.
2. Академічний плагіат: причини та наслідки.
3. Поради для студентів для уникнення плагіату.

Тема 13. Тут і зараз: як студентство змінює освітнє середовище (ЗК08, ЗК10, ЗК11, ЗК13, РН25).

1. Права та обов'язки студентства.
2. Студентське самоврядування.
3. Участь студентів у процесі забезпечення якості освіти.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-22.07-05.01/ 121.00.1/Б/ ОК08-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20 / 7

4. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Змістові модулі і теми	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	лекції	практичні	самостійна робота	усього	лекції	практичні	самостійна робота
МОДУЛЬ 1								
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади корупції та доброчесності								
Тема 1. Корупція на атоми: феномен корупції від історії до сьогодення	9	4	1	4	9	1	0,25	7,75
Тема 2. (Не)виправдання: чому виникає корупція? Причини	6	2	1	3	6	0,5	0,25	5,25
Тема 3. Наслідки корупції та підходи до боротьби з нею	6	2	1	3	6	0,5	0,25	5,25
Тема 4. Побутова корупція: рукою подати	6	2	1	3	6	0,5	0,25	5,25
Тема 5. Антикорупційні месники: хто бореться з корупцією в Україні?	9	4	1	4	9	1	0,25	7,75
Тема 6. Сучасний вимір доброчесності	7	2	2	3	7	0,5	0,5	6
Разом за змістовий модуль 1	43	16	7	20	43	4	1,75	37,25
Змістовний модуль 2. Корупція та доброчесність на місцевому та державному рівні								
Тема 7. Корупція та держава	6	2	1	3	6	0,5	0,25	5,25
Тема 8. Спільними зусиллями: як активні громадяни борються з корупцією?	6	2	1	3	6	0,5	0,25	5,25
Тема 9. Четверта влада: як медіа долучаються до боротьби з корупцією?	6	2	1	3	6	0,5	0,25	5,25
Тема 10. Доброчесний бізнес: міф чи реальність?	7	2	2	3	7	0,5	0,5	6
Разом за змістовий модуль 2	25	8	5	12	25	2	1,25	21,75
Змістовний модуль 3. Доброчесність та її особливості в ЗВО								
Тема 11. Доброчесність в освіті	9	4	1	4	9	1	0,25	7,75
Тема 12. Чужого не цурайтесь, але цитуйте: плагіат та академічна культура	6	2	1	3	6	0,5	0,25	5,25
Тема 13. Тут і зараз: як студентство змінює освітнє середовище	7	2	2	3	7	0,5	0,5	6
Разом за змістовий модуль 3	22	8	4	10	22	2	1	19
ВСЬОГО	90	32	16	42	90	8	4	78

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-22.07-05.01/ 121.00.1/Б/ ОК08-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20 / 8

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
МОДУЛЬ 1			
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади корупції та доброчесності			
1	Тема 1.Корупція на атоми: феномен корупції від історії до сьогодення	1	0,25
2	Тема 2. (Не)виправдання: чому виникає корупція? Причини	1	0,25
3	Тема 3. Наслідки корупції та підходи до боротьби з нею	1	0,25
4	Тема 4. Побутова корупція: рукою подати	1	0,25
5	Тема 5. Антикорупційні месники: хто бореться з корупцією в Україні?	1	0,25
6	Тема 6. Сучасний вимір доброчесності	2	0,5
Змістовний модуль 2. Корупція та доброчесність на місцевому та державному рівні			
7	Тема 7. Корупція та держава	1	0,25
8	Тема 8. Спільними зусиллями: як активні громадяни борються з корупцією?	1	0,25
9	Тема 9. Четверта влада: як медіа долучаються до боротьби з корупцією?	1	0,25
10	Тема 10. Доброчесний бізнес: міф чи реальність?	2	0,5
Змістовний модуль 3. Доброчесність та її особливості в ЗВО			
11	Тема 11. Доброчесність в освіті	1	0,25
12	Тема 12. Чужого не цурайтесь, але цитуйте: плагіат та академічна культура	1	0,25
13	Тема 13. Тут і зараз: як студентство змінює освітнє середовище	2	0,5
РАЗОМ		16	4

6. Завдання для самостійної роботи

Передбачається, що в період вивчення дисципліни студент самостійно опрацьовує теоретичні основи прослуханого лекційного матеріалу, вивчає окремі питання, що передбачені для самостійного опрацювання, поглиблено вивчає літературу на задану тему та здійснює пошук додаткової інформації, систематизує вивчений матеріал перед заліком.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-22.07-05.01/ 121.00.1/Б/ ОК08-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20 / 9

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
МОДУЛЬ 1			
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади корупції та доброчесності			
1	Тема 1.Корупція на атоми: феномен корупції від історії до сьогодення	4	7,75
2	Тема 2. (Не)виправдання: чому виникає корупція? Причини	3	5,25
3	Тема 3. Наслідки корупції та підходи до боротьби з нею	3	5,25
4	Тема 4. Побутова корупція: рукою подати	3	5,25
5	Тема 5. Антикорупційні месники: хто бореться з корупцією в Україні?	4	7,75
6	Тема 6. Сучасний вимір доброчесності	3	6
Змістовний модуль 2. Корупція та доброчесність на місцевому та державному рівні			
7	Тема 7. Корупція та держава	3	5,25
8	Тема 8. Спільними зусиллями: як активні громадяни борються з корупцією?	3	5,25
9	Тема 9. Четверта влада: як медіа долучаються до боротьби з корупцією?	3	5,25
10	Тема 10. Доброчесний бізнес: міф чи реальність?	3	6
Змістовний модуль 3. Доброчесність та її особливості в ЗВО			
11	Тема 11. Доброчесність в освіті	4	7,75
12	Тема 12. Чужого не цурайтесь, але цитуйте: плагіат та академічна культура	3	5,25
13	Тема 13. Тут і зараз: як студентство змінює освітнє середовище	3	6
РАЗОМ		42	78

7. Індивідуальні самостійні завдання

Індивідуальні завдання включають:

- підготовку повідомлень, доповідей з тем, передбачених для самостійного опрацювання, та їх захист на практичних заняттях;

І. Перелік доповідей на самостійне опрацювання:

Тема 1. Корупція на атоми: феномен корупції від історії до сьогодення

- 1) Корупція в Стародавньому Римі: уроки для сучасності.
- 2) Еволюція антикорупційного законодавства: від Кодексу Хаммурапі до сучасних конвенцій.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-22.07-05.01/ 121.00.1/Б/ ОК08-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20 / 10

- 3) Корупція в цифрову епоху: нові форми та виклики.
- 4) Історичні постаті у боротьбі з корупцією: від Цицерона до сучасних активістів.
- 5) Трансформація корупційних практик: від прямого хабарництва до складних схем.
- 6) Покарання за корупцію в різні епохи.
- 7) Корупція в тоталітарних країнах.
- 8) Індекс сприйняття корупції однієї з країн світу (на вибір) в розрізі останніх 10 років.

Тема 2. (Не)виправдання: чому виникає корупція? Причини

- 1) Психологія корупціонера: мотиви та механізми самовиправдання.
- 2) Економічні теорії виникнення корупції.
- 3) Культурні фактори, що впливають на рівень корупції в суспільстві.
- 4) Інституційні пастки та їх роль у поширенні корупції.
- 5) Вплив політичної системи на рівень корупції в державі.

Тема 3. Наслідки корупції та підходи до боротьби з нею

- 1) Вплив корупції на економічний розвиток країн, що розвиваються.
- 2) Корупція та соціальна нерівність: причинно-наслідкові зв'язки.
- 3) Інноваційні технології у боротьбі з корупцією: від блокчейну до ШІ.
- 4) Міжнародні індекси корупції: методологія та значення для національних політик.
- 5) Успішні антикорупційні реформи: аналіз досвіду Сінгапуру та Гонконгу.

Тема 4. Побутова корупція: рукою подати

- 1) Корупція в медицині: від подяки лікарю до системних проблем.
- 2) Неформальні платежі в освіті: причини та шляхи подолання.
- 3) Побутова корупція у сфері надання адміністративних послуг.
- 4) Роль соціальної реклами у боротьбі з побутовою корупцією.
- 5) Громадські ініціативи з протидії побутовій корупції: успішні кейси.

Тема 5. Антикорупційні месники: хто бореться з корупцією в Україні?

- 1) НАЗК: повноваження, досягнення та виклики.
- 2) Антикорупційний суд України: перші результати роботи.
- 3) Роль Transparency International Ukraine у формуванні антикорупційної політики.
- 4) Журналістські розслідування як інструмент боротьби з корупцією.
- 5) Антикорупційні громадські організації: огляд ключових гравців та їх впливу.

Тема 6. Сучасний вимір доброчесності

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-22.07-05.01/ 121.00.1/Б/ ОК08-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20 / 11

- 1) Етичні кодекси в бізнесі: від формальності до ефективного інструменту.
- 2) Добросовісність у публічній службі: міжнародні стандарти та українська практика.
- 3) Роль лідерства у формуванні культури добросовісності в організаціях.
- 4) Етичні дилеми в професійній діяльності: кейс-стаді для різних галузей.
- 5) Вимірювання рівня добросовісності: методології та інструменти.

Тема 7. Корупція та держава

- 1) Політична корупція: форми прояву та механізми протидії.
- 2) Корупційні ризики в процесі приватизації державного майна.
- 3) Прозорість бюджетного процесу як інструмент запобігання корупції.
- 4) Е-урядування та його роль у зменшенні корупційних ризиків.
- 5) Лобізм vs корупція: регулювання впливу на прийняття політичних рішень.

Тема 8. Спільними зусиллями: як активні громадяни борються з корупцією?

- 1) Громадський контроль за публічними закупівлями: інструменти та успішні практики.
- 2) Роль волонтерських ініціатив у боротьбі з корупцією.
- 3) Краудсорсинг у виявленні корупційних схем: міжнародний досвід.
- 4) Антикорупційні хакатони: інноваційні рішення від громадянського суспільства.
- 5) Освітні ініціативи з формування антикорупційної культури серед молоді.

Тема 9. Четверта влада: як медіа долучаються до боротьби з корупцією?

- 1) Роль журналістських розслідувань у викритті корупційних схем.
- 2) Етичні аспекти висвітлення корупційних скандалів у ЗМІ.
- 3) Фактчекінг як інструмент боротьби з корупційною дезінформацією.
- 4) Вплив соціальних медіа на формування антикорупційного дискурсу.
- 5) Безпека журналістів-розслідувачів: виклики та механізми захисту.

Тема 10. Добросовісний бізнес: міф чи реальність?

- 1) Антикорупційний комплаєнс у міжнародних корпораціях: кращі практики.
- 2) Корпоративна соціальна відповідальність як інструмент боротьби з корупцією.
- 3) Етичне інвестування: вплив на формування добросовісного бізнес-середовища.
- 4) Роль бізнес-асоціацій у просуванні стандартів добросовісності.
- 5) Програми захисту викривачів у приватному секторі: міжнародний досвід.

Тема 11. Добросовісність в освіті

- 1) Академічна добросовісність: від теорії до практики впровадження в українських ВНЗ.
- 2) Плагіат у науковому середовищі: причини, наслідки та шляхи запобігання.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-22.07-05.01/ 121.00.1/Б/ ОК08-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20 / 12

- 3) Етичні кодекси у вищій освіті: порівняльний аналіз українського та зарубіжного досвіду.
- 4) Роль студентського самоврядування у формуванні культури академічної доброчесності.
- 5) Інноваційні методи оцінювання як інструмент запобігання академічній недоброчесності.

Тема 12. Чужого не цурайтесь, але цитуйте: плагіат та академічна культура

- 1) Типи плагіату та методи їх виявлення в академічних роботах.
- 2) Правові аспекти боротьби з плагіатом: український та міжнародний досвід.
- 3) Роль наукових керівників у формуванні культури академічної доброчесності.
- 4) Плагіат у цифрову епоху: нові виклики та методи протидії.
- 5) Етичні дилеми при використанні штучного інтелекту в академічному письмі.

Тема 13. Тут і зараз: як студентство змінює освітнє середовище

- 1) Студентські антикорупційні ініціативи: огляд успішних проектів.
- 2) Роль студентського омбудсмена у захисті прав та інтересів студентів.
- 3) Студентські моніторингові групи як інструмент забезпечення якості освіти.
- 4) Вплив студентських обмінів на формування культури доброчесності.
- 5) Інноваційні форми студентського активізму в цифрову епоху.

II. Розробка проекту впровадження системи комплаєнс у професійній сфері діяльності у форматі презентації

Студенти мають поділитися на групи (до 6 осіб, можлива індивідуальна робота) та розробити комплаєнс-систему для обраної професійної сфери чи установи, дотичної до обраної спеціальності.

Завдання: Уявіть, що ви створюєте або реформуєте установу чи організацію, дотичну до обраної спеціальності: визначте її назву, сферу діяльності та основні функції. Головною частиною є детальна розробка плану реалізації однієї зі складових комплексної антикорупційної системи для цієї установи/організації.

Студенти обирають, що вони хочуть розвинути: антикорупційну культуру, практику антикорупційних тренінгів, антикорупційні політики, план боротьби із шахрайством, механізми повідомлення про порушення тощо. Водночас необхідно оцінити та проаналізувати корупційні ризики для обраної професійної сфери в цілому й конкретної установи/організації зокрема.

Після розробки кожній команді треба буде презентувати свою складову комплексної антикорупційної системи та пояснити, чому вона є ефективною й чому її необхідно включити в систему.

Формат роботи – презентація (8-10 слайдів).

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-22.07-05.01/ 121.00.1/Б/ ОК08-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20 / 13

8. Методи навчання

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються методи навчання, що сприяють досягненню відповідних програмних результатів.

Результат навчання	Методи навчання
<i>ПР25. Вміти ідентифікувати та аналізувати проблеми, пов'язані з корупцією та недоброчесністю, формувати та оцінювати шляхи їх вирішення як у професійній діяльності, так і у суспільному житті на рівні, необхідному для формування нетерпимості до будь-яких проявів недоброчесності задля утвердження цінностей доброчесного суспільства.</i>	– Вербальні методи (лекція, пояснення) – Наочні методи (спостереження, демонстрація, ілюстрація) – Практичні методи (виконання різних видів вправ, практичних завдань, кейсів) – Дискусійний метод – Метод активного навчання (мозковий штурм, командна робота)

9. Методи контролю

Перевірка досягнення програмних результатів навчання здійснюється з використанням наступних методів.

Результат навчання	Методи контролю
<i>ПР25. Вміти ідентифікувати та аналізувати проблеми, пов'язані з корупцією та недоброчесністю, формувати та оцінювати шляхи їх вирішення як у професійній діяльності, так і у суспільному житті на рівні, необхідному для формування нетерпимості до будь-яких проявів недоброчесності задля утвердження цінностей доброчесного суспільства.</i>	– Усне опитування, участь у дискусії, відповіді на проблемні запитання – Перевірка виконання домашніх завдань, практичних завдань, вправ, кейсів – Експрес-тестування – Перевірка виконання та захист індивідуальних завдань – Перевірка виконання завдань підсумкового контролю – Залік

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-22.07-05.01/ 121.00.1/Б/ ОК08-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20 / 14

10. Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Державному університеті «Житомирська політехніка» та розподілу балів, що наведений нижче.

Система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни включає поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль проводиться для оцінювання рівня засвоєння знань, формування умінь і навичок здобувачів вищої освіти впродовж вивчення ними матеріалу модуля (змістових модулів) навчальної дисципліни. Поточний контроль здійснюється під час проведення навчальних занять.

Підсумковий контроль проводиться для підсумкового оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни. Підсумковий контроль здійснюється після завершення вивчення навчальної дисципліни. Підсумковий контроль проводиться у формі заліку. Процедура складання заліку визначена у Положенні про організацію освітнього процесу у Державному університеті «Житомирська політехніка».

Розподіл балів з навчальної дисципліни

Види робіт здобувача вищої освіти	Кількість балів за семестр	
	денна форма	заочна форма
Виконання завдань поточного контролю	100	100
Підсумкова семестрова оцінка	100	100

Розподіл балів за виконання завдань поточного контролю

Види робіт здобувача вищої освіти	Кількість балів за семестр	
	денна форма	заочна форма
Виконання завдань під час навчальних занять	80	80
Виконання та захист індивідуальних самостійних завдань	20	20
Виконання науково-дослідної роботи та інших видів робіт (додаткові – заохочувальні бали):		
1. Підготовка тез доповідей наукових конференцій	5	5
2. Курси неформальної освіти	10	10
Разом за виконання завдань поточного контролю	100	100

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-22.07-05.01/ 121.00.1/Б/ ОК08-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20 / 15

Розподіл балів за виконання завдань під час навчальних занять

Види робіт здобувача вищої освіти ¹	Кількість балів за семестр	
	денна форма	заочна форма
Відповіді (виступи) на заняттях	20	20
Участь у дискусії	20	20
Виконання поточних тестових завдань	20	20
Виконання та захист завдань, кейсів	20	20
Разом за виконання завдань під час навчальних занять	80	80

З метою застосування цілих чисел для оцінювання результатів роботи здобувачів під час навчальних занять може використовуватися 100-бальна шкала оцінювання щодо кожного окремо виду робіт. Розрахунок загальної кількості балів, які здобувач може набрати за результатами роботи під час навчальних занять протягом семестру, проводиться за формулою:

$$P_{\text{НЗ}} = \sum (P_i \times BK_i) \times K_{\text{НЗ}}, \quad (1)$$

де $P_{\text{НЗ}}$ – загальна кількість балів, набраних здобувачем за виконання завдань під час навчальних занять за семестр;

P_i – кількість набраних здобувачем балів за семестр за виконання i -го виду робіт під час навчальних занять (за 100-бальною шкалою);

BK_i – ваговий коефіцієнт за виконання i -го виду робіт під час навчальних занять. Значення вагових коефіцієнтів розраховуються шляхом ділення кількості балів, яка передбачена за виконання окремого виду робіт під час навчальних занять, на сумарну кількість балів за виконання усіх видів робіт під час навчальних занять за семестр;

$K_{\text{НЗ}}$ – коригувальний коефіцієнт, який визначається шляхом ділення кількості балів, що передбачена за виконання завдань під час навчальних занять за семестр, на 100 балів.

Якщо здобувач вищої освіти набрав за поточний контроль 60 балів або більше, він може погодити дану оцінку в електронному кабінеті і вона стане семестровою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни.

Якщо здобувач вищої освіти під час вивчення навчальної дисципліни набрав 60 балів або більше і бажає покращити свій результат успішності, він проходить процедуру підсумкового контролю у формі заліку. За складання заліку здобувач вищої освіти може набрати 100 балів. Семестрова оцінка з навчальної дисципліни формується за результатами підсумкового контролю.

Здобувач вищої освіти допускається до процедури підсумкового контролю у формі заліку, якщо за виконання завдань поточного контролю набрав 50 балів або більше.

Якщо здобувач вищої освіти за результатами поточного контролю набрав 35–49 балів, він отримує право за власною заявою опанувати окремі теми

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-22.07-05.01/ 121.00.1/Б/ ОК08-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20 / 16

(змістові модулі) навчальної дисципліни понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми¹. Вивчення окремих складових навчальної дисципліни понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми, здійснюється у вільний від занять здобувача вищої освіти час.

Якщо здобувач вищої освіти за результатами поточного контролю набрав від 0 до 34 балів (включно), він вважається таким, що не виконав вимоги робочої програми навчальної дисципліни та має академічну заборгованість. Здобувач вищої освіти отримує право за власною заявою опанувати навчальну дисципліну у наступному семестрі понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми¹.

Процедура надання додаткових освітніх послуг здобувачу вищої освіти з метою вивчення навчального матеріалу дисципліни понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми, визначена у Положенні про надання додаткових освітніх послуг здобувачам вищої освіти в Державному університеті «Житомирська політехніка».

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті в рамках окремих тем навчальної дисципліни, здійснюється викладачем за зверненням здобувача вищої освіти та представленням документів, які підтверджують результати навчання (сертифікати, свідоцтва, скріншоти тощо). Рішення про визнання та оцінка за відповідну частину освітнього компонента приймається викладачем за результатами співбесіди зі здобувачем вищої освіти.

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті в рамках цілого освітнього компонента, здійснюється за процедурою, яка визначена у Положенні про організацію освітнього процесу у Державному університеті «Житомирська політехніка».

Рекомендовані курси на онлайн-платформах:

№п/п	Платформа	Назва курсу	Посилання
1	Ed-Era	Корупція-off: як боротися з корупційними ризиками у вищій освіті	https://study.ed-era.com/courses/course/3740
2	Prometheus	Дослідження корупції: Як це працює?	https://prometheus.org.ua/course/course-v1:IRF+CSHW101+2018_T1
3	Prometheus	Зрозуміло про конфлікт інтересів	https://prometheus.org.ua/course/course-v1:NAZK+COI_SIMPLE+2021_T3
4	Prometheus	Цикл матеріалів «Крок до взаємодії: антикорупційні інструменти для роботи з	https://prometheus.org.ua/course/course-v1:VZAIEMODIIA+AC101+2021_T2

¹ Положення щодо вивчення навчального матеріалу дисципліни понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми, не поширюється на останній семестр навчання на всіх рівнях вищої освіти.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-22.07-05.01/ 121.00.1/Б/ ОК08-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20 / 17

		МОЛОДЦЮ»	
5	Дія.Освіта	Освітній серіал «Антикорупція»	https://osvita.diia.gov.ua/courses/antikorupcia
6	Дія.Освіта	Освітній серіал «Викривач у законі»	https://osvita.diia.gov.ua/courses/vikrivac-u-zakoni
7	Дія.Освіта	Освітній серіал «Стоп корупція для військовослужбовців»	https://osvita.diia.gov.ua/courses/stop-corruption
8	Дія.Освіта	Освітній серіал «Стоп корупція для військовослужбовців 2.0»	https://osvita.diia.gov.ua/courses/stop-corruption-2

Шкала оцінювання

Шкала ЄКТС	Національна шкала	100-бальна шкала
A	Зараховано	90-100
B	Зараховано	82-89
C		74-81
D	Зараховано	64-73
E		60-63
FX	Не зараховано	35-59
F	Не зараховано	0-34

11. Глосарій

№ з/п	Термін державною мовою	Відповідник англійською мовою
1	Корупція	Corruption
2	Зловживання владою	Abuse of power
3	Велика корупція	Grand corruption
4	Політична корупція	Political corruption
5	Побутова корупція	Domestic corruption
6	Адміністративна корупція	Administrative corruption
7	Хабарництво	Bribery
8	Непотизм	Nepotism
9	Фаворитизм	Favoritism
10	Кронізм	Cronyism
11	Доброчесність	Integrity
12	Антикорупційна програма	Anti-corruption program
13	Конфлікт інтересів	Conflict of interest
14	Антикорупційна політика	Anti-corruption policy
15	Підзвітність	Accountability
16	Офшори	Offshore
17	Дезінформація	Disinformation
18	Державні закупівлі	Public procurement
19	Демократія	Democracy

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-22.07-05.01/ 121.00.1/Б/ ОК08-2024 Арк 20 / 18
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	

№ з/п	Термін державною мовою	Відповідник англійською мовою
20	Адвокація	Advocacy
21	Співурядування	Co-governance
22	Необ'єктивне оцінювання	Biased evaluation
23	Шахрайство	Fraud
24	Підкуп	Bribe
25	Інформаційні маніпуляції	Information manipulation
26	Скімінг	Skimming
27	Діпфейк	Deepfake
28	Корупційний ризик	Corruption risk
29	Плагіат	Plagiarism
30	Перефразування	Paraphrasing
31	Фабрикація	Fabrication
32	Самоплагіат	Self-plagiarism
33	Списування	Cheating
34	Академічний саботаж	Academic sabotage
35	Шантаж	Blackmail

12. Рекомендована література

Основна література

1. Антикорупція та доброчесність. Навчально-методичний посібник. Офіс доброчесності НАЗК, 2023 р. 305 с.
2. Ferguson G. Read more about Global Corruption: Its Regulation under International Conventions, US, UK, and Canadian Law and Practice - Fourth Edition, University of Victoria, 2022. 1297 p.
3. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>
4. Про Національне антикорупційне бюро України : Закон України від 14.10.2014 р. № 1698-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18#Text>
5. Про Вищий антикорупційний суд: Закон України від 07.06.2018 р. № 2447-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2447-19#Text>
6. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
7. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.2011 р. № 2939-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>
8. Про Національну раду з питань антикорупційної політики: Указ Президента України від 14.10.2014 р. № 808/2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/808/2014#Text>
9. Про затвердження Положення про Національне агентство України з питань

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-22.07-05.01/ 121.00.1/Б/ ОК08-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20 / 19

виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів: Постанова Каб. Міністрів України від 11.07.2018 р. № 613. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/613-2018-п#Text>

Допоміжна література

1. Ведель Д. Р. Переосмислення корупції в добу невизначеності. У Дослідження корупції: теоретичні та концептуальні засади. Антологія. Київ: ДУХ І ЛІТЕРА .2021 р. URL: <https://acrec.org.ua/library/corruption-research-book/>
2. Гбур З.В. Бюрократична корупція як загроза національній безпеці. Інвестиції: практика та досвід, № 4. 2018 р. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/4_2018/31.pdf
3. Гришук М. Передумови виникнення та протидії корупції: історико-правові аспекти. Актуальні проблеми правознавства, 2(22). 2020 . URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/38751/1/%D0%93%D1%80%D0%B8%D1%89%D1%83%D0%BA.pdf>
4. Джумагельдієва Г. Д., Сергієнко Л. В., Сергієнко І. Г. Механізм формування етичного кодексу в системі державного управління. Інвестиції: практика та досвід. 2019. № 4. С. 125–129. DOI: 10.32702/2306-6814.2019.4.125
5. Ivanov, E. (2022). Overview of Anti-Corruption Compliance Standards and Guidelines. International Anti-Corruption Academy (IACA) 2022.
6. Калайда Ю. П. Засоби масової інформації як складова системи запобігання корупції в Україні. Вісник луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. дідоренка. 2021. Т. 2, № 94. С. 300–311. URL: <https://doi.org/10.33766/2524-0323.94.300-311>
7. Каленіченко Л., Слинько Д. Поняття, ознаки і види корупції. Право і безпека – Law and Safety, № 1(84). 2022 . <https://dspace.univd.edu.ua/items/c2df8165-ff2e-4b7f-a950-afb3dd92267b>
8. Колесніков А. Академічна доброчесність в українському освітньо-науковому просторі: проблеми та соціальні загрози. Регіональні аспекти розвитку продуктивних сил України, №24. 2019.С 122-128.
9. Криза правоохоронної системи України: монографія / За загальною редакцією В.В. Євдокимова, Д. О. Грицишена. – Житомир: Видавничий дім «Бук-друк», 2023. 584 с.
10. Кубарева О. В. Запобігання корупції у сфері реалізації виборчого права. Імплементація європейських стандартів запобігання корупції в Україні: матеріали круглого столу. К.: Національна академія внутрішніх справ. 2019. С.72-75.
11. Кушнар'єв І. В. Політична корупція як система протиправних дій: варіативність проявів. Політичне життя. 2018. № 2. С. 50–54.
12. Наливайко І.О. Роль інститутів громадянського суспільства у запобіганні і протидії корупції в органах публічної влади. Аналітичне порівняльне правознавство, № 2. 2022. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/261385>

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-22.07-05.01/ 121.00.1/Б/ ОК08-2024 Арк 20 / 20
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	

13. Припутень Д. С., Швець М. М. Держава та громадянське суспільство у сфері запобігання та протидії корупції. Всеукраїнська міждисциплінарна науково-практична конференція 10 червня 2022 року. Чернігів. 2022. С.349-351

14. Nikolaienko A. , Nikolaienko O., Avanesov H., Koshmal S., Lukashuk O. Corruption as a Threat to National Security: Analysis of Anti-corruption Mechanisms and their Effectiveness. Economic Affairs. 2024. Vol. 69, no. 1. URL: <https://doi.org/10.46852/0424-2513.1.2024.4>

15. What is corruption?. Transparency.org. URL: <https://www.transparency.org/en/what-is-corruption>

12. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Офіс доброчесності НАЗК. Офіс доброчесності НАЗК. URL: <https://prosvita.nazk.gov.ua>

2. 2023 Corruption Perceptions Index - Explore Ukraine's results. Transparency.org. URL: <https://www.transparency.org/en/cpi/2023>

Рекомендовані ресурси неформальної освіти:

На платформі EdEra

1. Корупція-off: як боротися з корупційними ризиками у вищій освіті. URL: <https://study.ed-era.com/courses/course/3740>

На платформі Prometheus

2. Дослідження корупції: Як це працює? URL: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:IRF+CSHW101+2018_T1

3. Зрозуміло про конфлікт інтересів. URL: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:NAZK+COI_SIMPLE+2021_T3

4. Цикл матеріалів «Крок до взаємодії: антикорупційні інструменти для роботи з молоддю» URL: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:VZAIEMODIIA+AC101+2021_T2

На платформі Дія.Освіта

5. Освітній серіал «Антикорупція». URL: <https://osvita.diia.gov.ua/courses/antikorupcia>

6. Освітній серіал «Викривач у законі». URL: <https://osvita.diia.gov.ua/courses/vikrivac-u-zakoni>

7. Освітній серіал «Стоп корупція для військовослужбовців». URL: <https://osvita.diia.gov.ua/courses/stop-corruption>

8. Освітній серіал «Стоп корупція для військовослужбовців 2.0». URL: <https://osvita.diia.gov.ua/courses/stop-corruption-2>